

*VIAȚA ȘI ÎNVĂȚĂTURILE
SFÂNTULUI IERARH NIFON
AL CONSTANȚIANEI*

Traducere de
Protosinghel PETRONIU TĂNASE

Carte tipărită cu binecuvântarea
I.P.S. TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Ediția a IV-a

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA
2013

CUPRINS

<i>Însemnare de</i>	
Protosinghel Petroniu Tănase	5
Din Egipt la Constantinopol	7
Ispita	8
Pe calea întoarcerii	10
În luptă cu dracul desfrânării	14
Lăcomia	15
Somnul	16
În focul ispitelor trupesti	17
Inimă înfrântă și smerită	21
Diavolul vine din nou	25
Valoarea pocăinței	32
Înălțimea smereniei	35
Cum să ne rugăm în biserică	37
Marea încredere față de Dumnezeu	38
Învățătură despre patima desfrânării ...	40
Untdelemnul candeliei	43
Darurile lui Hristos și	
nerecunoștința oamenilor	44
Duhul slavei deșarte	46
Cum se ceartă oamenii	51

Masă creștinească.....	52
Sfaturi și învățături.....	52
Milostenia și răsplata ei	60
Gândurile de hulă.....	63
Înfricoșata măreție a lui Dumnezeu	64
Convorbire cu un diavol	65
Bogatul nemilostiv și pedeapsa lui	67
Negri cu suflete albe.....	69
Rugăciune pentru sfârșitul vieții.....	74
Iarăși milostenia	79
La mănăstiri	81
Vedenie despre înfricoșata judecată	83
Cerboaică sălbatică.....	106
„Crucea, slava îngerilor, și dracilor înfricoșătoare rană”	108
Cum călătoresc sufletele spre cer.....	110
Două tămăduiri minunate	120
Când boala mântuiește	121
Moartea păcătoșilor este cumplită.....	122
Moarte amară, curățirea sufletului	126
Dreapta judecată a lui Dumnezeu.....	129
Rugăciune cu căldură	132
Marea slavoslovie	135
Convorbirea cu un înger.....	137
Ascultând Sfânta Liturghie	139
Oraș și pustie	142
Necazurile și bucuriile dracilor	145
Sfaturi date unui tânăr	149

Rugăciune umilită de toată noaptea...	153
Potrivnice oști.....	157
Convorbire cu sine însuși.....	159
Nenorocirile și pruncii nevinovați.....	161
Convorbire cu un demnitar.....	166
Există învierea morților	170
„Fugind de cinste, am căzut în cinste”	173
Păstorul cel bun.....	178
Marea, înotătorii și două femei	181
Spre asfințit.....	185
Adu-ți aminte, Doamne... ..	189
Vizitatorii cerești.....	192

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Viața și învățăturile Sfântului Ierarh Nifon al Constanțianei. -

Ed. a 4-a, rev. - Vânători-Neamț: Mănăstirea Sihăstria, 2013

ISBN 978-606-8217-18-5

235.3 Nifon

929 Nifon

ÎNSEMNARE

Din partea traducătorului

Descoperirea prezentei vieți a Sfântului Nifon, Episcopul Constanțianei de lângă Alexandria Egiptului, se datorează monahului Lazăr din Mănăstirea Dionisiu, din Sfântul Munte Athos. Acesta, în jurul anului 1970, a găsit în biblioteca mănăstirii un manuscris vechi, necunoscut, cuprinzând *Viața, nevoințele și învățătura Sfântului Ierarh Nifon al Constanțianei*, care a trăit în veacul al IV-lea, veacul marilor ierarhi ai Bisericii, în aceeași vreme cu Sfântul Atanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei, care a și luat parte la înscăunarea și apoi la îngroparea sa.

Spre deosebire de viața Sfântului Nifon, aflată în Viețile Sfinților din 23 decembrie, ziua de prăznuire a marelui ierarh, prezenta viață este mult mai bogată. Cuprinde, între altele, un număr de 23 de preafrumoase rugăciuni, pe care Sfântul Nifon le-a rostit în diferite împrejurări și descrie mai multe vedenii și descoperiri ale lui, dintre care cea mai minunată este cea a Înfricoșătoarei Judecăți.

Cartea cu viața Sfântului Ierarh Nifon, având ca titlu *Un episcop ascet*, a fost tipărită de

Mănăstirea Paraclitu, din apropierea Atenei, în mai multe ediții. Prima a apărut în anul 1972, iar în 1980, a patra ediție, după care s-a făcut și prezenta traducere românească, cu dorința fierbinte ca această viață minunată să ajungă la cunoștința evlavioșilor români, pentru folosul lor sufletesc.

Protosinghel Petroniu Tănase
Starețul Schitului Românesc Prodromu
Sfântul Munte Athos – 23 decembrie 1986

DIN EGIPT LA CONSTANTINOPOL

În timpul marelui Constantin, trăia în Constantinopol un demnitar al palatului împărătesc, numit Savatie. Era ostaș încercat și împăratul l-a numit general al armatei în orașul Mirupoliei din Egipt. Toți orașenii îl cinsteau și-i dădeau multă atenție, dar mai ales primul guvernator al orașului, numit Agapit. Adeseori acesta mergea la casa generalului însoțit de fiul său Nifon, care era de opt ani.

Într-o zi, cum stăteau de vorbă, Savatie l-a întrebat pe guvernator:

– Știe carte băiatul?

Iar Agapit a răspuns:

– Din păcate nu știe, pentru că orașul nostru nu are profesori.

– Și de ce nu-l trimiți la Constantinopol? continuă generalul. Sunt bucuros să stea la mine acasă și să învețe Sfintele Scripturi.

Agapit a rămas încântat de această binevoitoare propunere. A mulțumit mult lui Savatie și a început să-l pregătească pe băiat. Peste câteva zile i l-a dat să-l trimită la Constantinopol.

Ajungând în capitala imperiului, Nifon a fost primit cu multă bunătate de femeia generalului, care l-a dat în seama unui învățător priceput și credincios ca să-l învețe Sfintele Scripturi.

Copilul învăța cu multă sârguință. Avea atâta dorință să învețe, încât se îndeletnicea cu învățătura și o bună parte din timpul nopții. Astfel, în

LIBRIS | We know books
timp scurt, a ajuns să învețe multe. Totodată, arăta să aibă mare evlavie față de Dumnezeu. Îi plăcea să meargă la sfintele slujbe și, când auzea citindu-se despre luptele și chinurile mucenicilor, se minuna nespus de râvna și bărbăția lor. De aceea, când găsea Vietile Sfinților cuvioși sau mucenici, le citea cu sete și atenție, câștigând astfel mult folos sufletesc.

Aceste învățături îl făceau să iubească liniștea, blândețea și smerenia. Toți îl admirau când îl vedeau, la o vârstă așa de tânără, având minte și înțelepciune de bătrân. În chip deosebit avea mare dragoste față de săraci. Îi ajuta din toată inima și le înlesnea cât putea toate cele de trebuință.

Auzind odată de la un bun creștin că trebuie să ne păzim curați de păcatele trupești, el se întreba: „Oare voi putea împlini și eu această virtute? Fiindcă pentru a scăpa de focul cărnii trebuie o luptă crâncenă, de astăzi înainte, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu voi mai privi la chip de femeie”.

ISPITA

Trecuse multă vreme și Nifon sporise și în cunoștință și în virtute. Era acum aproape flăcău; îi era dor de părinți și de patrie și se pregătea să plece. Femeia generalului Savatie însă, care nu avea copii, văzând virtutea și sporirea lui Nifon, se străduia să-l țină ca să-l înfieze și să-l facă moștenitor al averii lor. Dar, neputându-l îndupleca, a căzut în adâncă mâhnire. Când a văzut-o așa de mâhnită și a aflat pricina mâhnirii ei, iconomul casei a cerut să-l dea pe tânăr în seama lui,

adăugând: „Îl voi face eu să uite cu totul și de părinți și de patrie”.

Deci l-a luat iconomul și a început să-l târască pe la petrecerile tinerilor cu viață stricăță și la felurite distracții. Iar Nifon, tânăr și fără răutate cum era, s-a dedat la această viață de petreceri, la chefuri și plăceri, ca să se mângâie, chipurile, de mâhnire și de lipsa părinților.

Tineretea este lesne târâtă pe aceste căi, căci *Vorbele rele strică obiceiurile bune*. Beția, plăcerea și dezmațul i-au întunecat mintea tânărului și, astfel, cel ce mai înainte era tăcut, pașnic, smerit, acum devenise flecar, batjocoritor, dansator, petrecăreț. Uitase cu totul și de părinți și de patrie și de rudenii. Părăsise studiile și nu se mai îngrijea de nici o virtute.

Văzându-l în această stare un bun creștin, îi zicea adesea: „Vai de tine, Nifone, în ce stare ai ajuns! Vino-ți în fire și caută să te îndreptezi!”

Aceste cuvinte făceau pe Nifon să ofteze și să lăcrimeze adeseori, gândindu-se la viața pe care o duce, însă, cu toate acestea, nu putea să o lepede. Îl silea puterea obișnuinței.

Într-o zi s-a dus să vadă pe un prieten al său, Nicodim. Acesta, cum l-a văzut, s-a uitat țintă la el, privindu-l curios. Mirat, Nifon i-a zis: „Ce te uiți așa la mine? Pentru prima dată mă vezi?” Atunci Nicodim i-a răspuns: „Crede-mă, prietene, că tare te-ai pierdut. Fața ta mi se pare schimonosită și neagră ca a unui arap...”

Nifon a înțeles; faptele lui păcătoase îl făceau să arate așa. Rușinat, și-a acoperit fața cu mâinile și a plecat, zicându-și în sine: „Vai de mine, de trei

ori ticălosul! Cum am ajuns în această stare jalnică? Voi putea oare să mă pocăiesc și să mă îndreptez? Cine să-mi spună aceasta? Cine să mă încredințeze că mă va milui Domnul? Cum voi îndrăzni să cer milă de la Dumnezeu, după atâtea păcate câte am făcut?”

PE CALEA ÎNTOARCERII

A căzut apoi într-o adâncă cugetare și tot felul de gânduri i-au frământat mintea până seara. Astfel, mâhnit, s-a culcat flămând. Dar îndată a zis întru sine: „Să mă scol să fac măcar o rugăciune către Dumnezeu”.

Când însă a înțeles acest gând al lui, diavolul, ca un urător de bine ce este, a început să-i bântuie sufletul cu o teamă ciudată, șoptindu-i un gând cu totul ciudat: „Dacă te scoli acum noaptea ca să te rogi, îndată te vei îndrăci și vei înnebuni”. Cu acest gând, diavolul l-a tulburat și speriat mult timp. Totuși, Nifon a reușit să biruie teama, zicându-și întru sine: „Câtă vreme mi-am petrecut nopțile în păcate n-am pățit nici un rău, și să pățesc acum când vreau să mă rog lui Dumnezeu? Anatema ție, duh viclean și necurat!” Și îndată a sărit din pat. Dar abia s-a întors spre răsărit, când deodată i-a apărut înaintea un nor negru care l-a speriat așa de tare, încât, paralizat, a căzut în pat ca un mort. Se cutremura pentru păcatele sale și totodată era foarte mirat de împiedicarea ce i-o făcuse diavolul ca să se roage.

Dimineața însă, căindu-se, a mers la biserică și s-a așezat într-un colț. Apoi, ridicându-și ochii, a

văzut icoana Maicii Domnului și, suspinând din adâncul inimii, a zis: „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu Fecioară, Maica milei și a îndurării, milostivește-te spre mine păcătosul și mă miluiește!”

Rostind cu ochii înlăcrimați această rugăciune, i s-a părut că Maica Domnului s-a întors și-l privește cu față blândă și veselă. Și Nifon a simțit o mare mângâiere. A continuat să se roage cu lacrimi multă vreme și apoi a ieșit din biserică, zicându-și: „Vezi, ticăloșule, că te iubește Dumnezeu și te primește să te mântuiască, și tu L-ai părăsit. Gândește-te, nefericitule, cât de grabnic te-a ajutat acum Maica Domnului”. Astfel mângâiat, a dat slavă lui Dumnezeu.

Altădată, mergând iarăși la acea biserică, a văzut un om păcătuind și l-a osândit în sinea lui și l-a urât. Iar când a intrat în biserică și și-a ridicat privirea la icoana Maicii Domnului, a văzut că-l privește cu asprime și că-și întoarce fața de la el. Mare tulburare și mâhnire a simțit Nifon din pricina aceea. Mintea lui nu putea găsi pricina, dar cercetându-se cu atenție, a înțeles: osândise cu mintea pe acel om. De aceea Maica Domnului se întorcea acum de la el. Îndată a căzut la pământ și și-a mărturisit greșeala. Plângea cu amar și ruga pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu să-l ierte. Astfel, rugându-se multă vreme, a văzut că icoana îl privește cu fața veselă și așa a ieșit ușurat din biserică.

Din acel moment, ori de câte ori greșea cu ceva, icoana Maicii Domnului îl muștra, iar el își mărturisea cu lacrimi greșeala, primea iertare și

mângâiere și se îndrepta. Nu după multă vreme, a văzut în vis că se afla într-o casă mare. Deodată au apărut o mulțime de draci negri și întunecați care veneau furioși asupra lui cu vădită intenție de a-l ucide. El a fugit în altă parte a casei și, găsind o biserică, a intrat înăuntru, a închis ușile și a scăpat de ei. Când însă a ieșit afară, iarăși au apărut negrii și întunecații. Fugind el ca să nu-l prindă, iarăși a intrat în biserică și așa a scăpat.

Acest vis l-a avut mereu, timp de o săptămână. De aici a înțeles că nu este cu putință a se izbăvi de răutățile dracilor, dacă nu merge adeseori la biserică să se roage lui Dumnezeu. Și într-adevăr, a mers întotdeauna la casa Domnului, rugând pe Dumnezeu să-l izbăvească de uneltirile viclenilor draci.

Odată, scoțând el apă cu ciutura, l-a împins diavolul și, alunecând cu amândouă picioarele, a căzut în puț; și afundându-se s-a apucat de ciutură și a strigat: „Stăpână, ajută-mă!” Și îndată s-a aflat în puț pe un lemn, fiind nevătămat. De atunci, cunoscând că Maica Domnului îl păzește, a început de-a pururea a avea numele ei pe buzele sale.

După aceasta, i s-a întâmplat a se îmbolnăvi, de la praznicul învierii lui Hristos până la ziua înjumătățirii, și într-acea boală nimic altceva nu zicea, decât numai: „Slavă Dumnezeului meu, slavă Ajutătoarei mele, Preacuratei Fecioare Maria”. Iar luni, mai înainte de miercuria înjumătățirii, s-a rugat, zicând: „Doamne, Dumnezeul meu, învrednicește-mă a mă împărtăși cu Sfintele Taine în ziua înjumătățirii, pentru că foarte însetat este sufletul meu a se sătura de preacurat Trupul Tău”.

Iar după ce a adormit, i s-a făcut lui vedenia aceasta: Două femei preastrălucite treceau pe lângă patul lui, în asemănarea purtătoarelor de mir; una era îmbrăcată în porfiră și ținea o stâlpăre de măslin, iar cealaltă, asemenea ei, mergea în urmă, purtând un vas mic plin de sfințenie. Ea mai ținea și o papură muiată în untdelemn sfințit și venind către pat a stat. Și a zis cea îmbrăcată în porfiră către cealaltă: „Vezi, Anastasio, de ce pătimește tânărul acesta?” Anastasia a răspuns: „Acesta pătimește de focul limbii sale, căci atunci când era sănătos, gura lui nu era îngrădită, și acum se pedepsește de Domnul ca să nu se osândească împreună cu lumea dincolo, fiindcă foarte mult îl iubește Dumnezeu, și-l ceartă; iar tu, doamnă, de voiești, miluiește-l și ajută-i lui”. Apoi cea îmbrăcată în porfiră a răspuns: „Îl voi milui, numai să-l duci unde mergem și noi”.

Deci, luându-l de mână Anastasia, l-a dus în biserica Sfinților Apostoli. Apoi a zis către dânsa cea cu porfiră: „Ia untdelemn din candela ce arde în altar și-l unge de la cap până la picioare”. Iar aceea, ungându-l, a zis: „Iată, stăpână, am făcut după porunca ta”. Cea cu haina de porfiră a zămbit și a zis: „Acesta este semnul milostivirii pentru care am venit”. Atunci i-a dat lui Nifon stâlpărea cea de măslin pe care o ținea în mână, și i-a zis: „Vezi și cunoaște că stâlpărea aceasta este din darul Domnului și ți-o dau ție, pentru că acum a vărsat preaînduratul Dumnezeu mila Sa asupra ta. Iar tu de acum înarmează-te împotriva diavolilor și vei călca pe dânsii ca pe niște trestii și fân”.

Iar Nifon i s-a închinat la picioare și, deștepându-se, a cunoscut că vedenia aceea a fost bine-

cuvântarea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, apoi îndată s-a făcut sănătos și a început a umbla. Iar a doua zi, marți, s-a întărit cu hrană, apoi în ziua înjumătățirii, venind în biserică cu multă bucurie, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine.

Astfel fericitul Nifon îndreptându-și viața cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a lepădat de lume și s-a făcut monah.

ÎN LUPTĂ CU DRACUL DESFRÂNĂRII

Pe lângă toate acestea, îl lupta mult duhul cel rău și necurat al desfrânării. Iar el se lupta să-l alunge, rugându-se cu multă căldură lui Dumnezeu. Într-o noapte a văzut în vis pe întâiul Mucenic Ștefan, care i-a zis: „Bucură-te, Nifone, robule al lui Dumnezeu. Frumoasă este viața ta, dar ai întinat-o cu vorbe deșarte și cu înjurături. Dar dacă te vei lupta să biruiști pe vicleanul drac care te îndeamnă la aceste păcate, eu îți făgăduiesc să-ți vin în ajutor”.

Nifon s-a trezit cu o puternică hotărâre. După ce a mulțumit Sfântului Ștefan, a luat o pietricică în gură și a ținut-o mai multe zile, ca să nu mai vorbească cuvinte murdare. Și dacă vreodată îl înșela vrăjmașul și înjura pe cineva, se retrăgea undeva la o parte și se lovea puternic cu pumnii peste obraz, zicându-și: „Na! O să te fac eu să te smerești și să înveți blândețea și tăcerea, să nu te mai mâni, nici să mai înjuri!”

Pentru aceeași pricină și-a luat canon să-și dea în fiecare zi câte patruzeci de pumni. Iar dacă

se întâmpla vreo ispită sau îl lupta vreo patimă, atunci pumnii cădeau câte o sută sau două. Lovindu-se astfel zilnic, a slăbit mult cu trupul. Adeseori amețea de durere și cădea la pământ ca un mort, zicându-și în sine: „Vai și vai de tine, ticălosule, Nifon! Dacă această puțină durere nu o poți suferi, cum vei răbda nesuferitele chinuri ale iadului? Îndrăznește însă, pentru că pe măsură ce omul cel dinafară – trupul – slăbește, în aceeași măsură cel dinăuntru – sufletul – se înnoiește”.

Văzându-l diavolul că-și pedepsește trupul cu atâta cruzime, i-a zis: „De ce nu-ți este milă de grumazul tău și-l lovești cu atâta asprime?” Iar fericitul nevoitor a răspuns: „Împuțitule drac, ai venit și aici să-mi dai sfaturi? Ar fi vai de tine, dacă ai avea trup și ai cădea în mâinile mele, ți-aș arăta eu ce fel de chinuri știe Nifon...!”

LĂCOMIA

Apoi diavolul a început a-l lupta cu patima lăcomiei, dar Nifon se împotriva cu multă bărbăție și-l izgonea. Și fiindcă acela se întorcea înfuriat și-l războia din nou, Nifon, fiind încredințat de ajutorul lui Dumnezeu, zicea către duhul cel viclean: „Azi voi mânca și voi bea, ca să-ți arăt că nici așa nu mă poți împiedica de la rugăciune, pentru că am pe Dumnezeu în ajutor”.

După ce a mâncat și a băut bine, a zis către sine: „Căinele, după ce a mâncat și a băut, latră bucuros. Deci și tu, Nifone, după ce ai mâncat și ai băut din toate darurile lui Dumnezeu, trebuie să mulțumești”.